

Jak učit v současném světě a nevyhořet? Kurz demokratického vzdělávání

PODROBNÝ PROGRAM

Úvodní setkání s Tomášem Feřtekem a víkendový seminář o Demokratickém vzdělávání již proběhly, nově přihlášení účastníci kurzu však **obdrží všechny materiály a audio-nahrávky z přednášek.**

Vzhledem k současné epidemiologické situaci, bude součástí přednášek a seminářů reflexe způsobů, **jak probírané principy a metody aplikovat také během online výuky.**

Říjnový seminář jsme navíc, kvůli zvýšené stresové zátěži způsobené pandemií koronaviru, rozšířili o blok věnující se **prevenci duševních obtíží u vyučujících i žáků.**

Úvodní setkání (3 hodiny) - otevřeno veřejnosti

26.6.2020 16:00 – 19:00

Místo: Radlická 180/50, 150 00, Praha 5

V první části setkání proběhne úvodní přednáška Tomáše Feřteka. V druhé části představíme celý kurz, podmínky jeho absolvování a zodpovíme jakékoliv dotazy. Bude zde také možnost se na kurz na místě přihlásit.

Tomáš Feřtek (EDUin)

Tomáš Feřtek je mluvčím a spoluzakladatelem společnosti EDUin – projektu, jehož hlavním cílem je, aby veřejnost byla informovanější a schopnější o vzdělávání více přemýšlet a podporovat jeho proměnu. Jeho přednáška se bude zabývat základním významem a rolí školství ve společnosti. Proměňuje se s proměnami společnosti dostatečně také vzdělávací systém? Co stojí u vzniku problémů, které dnes pozorujeme v českém školství? Jak vzdělávat lépe a proč je změna vůbec potřeba? Společně se zamyslíme nad tím, jak poznatky o fungování lidského mozku, technologický boom a společenské změny proměňují také to, co potřebujeme od vzdělávacích systémů.

1. Demokratické vzdělávání (19 hodin)

24.7.2020 Pá 17:00 – 20:00; večerní volný program – promítnutí filmu Škola demokracie (1997)

25.7.2020 So 9:00 – 20:00; večerní volný program – promítnutí filmu Summerhill (2008)

26.7.2020 Ne 9:00 - 14:00

Místo konání: Galerie Lidice

David Yilma (Summerhill UK)

Učitel a skaut David Yilma, původem z Česka, působí na jedné z prvních demokratických škol na světě – Summerhillu ve Spojeném království. Školu založil již v roce 1921 Alexander S. Neill na základě přesvědčení, že vzdělávání by mělo být přizpůsobeno spíše dítěti než komukoliv jinému. David Yilma v Summerhillu oceňuje především svobodu pro samostatné rozhodování dětí. Skrze videokonferenci nám přiblíží, jak Summerhill funguje a dotkneme se i tématu formativního hodnocení.

Aneta Daňkovská (Sudbury, Liberec)

Aneta Daňkovská působí jako průvodkyně na Liberecké Sudbury škole. První Sudbury škola byla založena v roce 1968 v americkém Framinghamu. Na Sudbury školách mají studující plnou

zodpovědnost za své vlastní vzdělání a na škole funguje přímá demokracie, přičemž studující a průvodkyně a průvodci jsou si rovni. Aneta Daňkovská nám poví o cestě k založení Sudbury školy v Česku, o tom, jak škola funguje a o vztazích s městem a místní komunitou. Probereme témata funkční komunikace s rodiči i v rámci pedagogického sboru – protože spolupracující sborovna, kde se vyučující navzájem podporují, je možná!

Lucie Dobešová (Donum Felix, Kladno)

Školní psycholožka a expertka na vzdělávání, spoluzakladatelka školy Donum Felix. Ve škole pečuje o vztahy a podporuje vytváření sociálních kompetencí. V první části semináře nám představí koncepci svobodné demokratické školy (včetně zahraničních inspirací – Sudbury školy, Summerhill), důvody jejího vzniku v České republice a základní principy fungování - sebeřízené vzdělávání, důvěra v děti a jejich vnitřní motivaci při učení, nenásilná komunikace a zejména sociokratické metody samosprávy školy. Podíváme se i na to, jak vypadá běžný den v takové škole (videoprojekce). V dalším bloku nabídne možnost vyzkoušet si jednu z běžných školních aktivit, při které je plně využita sociokracie jako způsob společného rozhodování dětí a dospělých. Na závěr bude dostatek prostoru pro diskuzi. Semináře se zúčastní i loňská absolventka Donum Felix Valerie Dobešová, která je nyní v prvním ročníku gymnázia a nabídne svůj pohled očima studentky.

Jitka Gabašová (Gymnázium Arabská, Praha)

Jitka Gabašová je pedagožka a lektorka zažitkové pedagogiky a dramatické výchovy. 15 let byla aktivní instruktorkou Prázdninové školy Lipnice. Je také autorkou knihy *Otevřená komunikace a řešení konfliktů ve třídě* a spoluautorkou knihy *Asistent pedagoga a klima třídy*. Během kurzu nás skrze zážitkovou pedagogiku seznámí s principy bezpečného klimatu ve třídě a s metodami jak ho ve vytvářet a podporovat. Jedině v prostředí, kde se cítíme bezpečně a navzájem si důvěřujeme, totiž můžeme budovat otevřené vztahy založené na vzájemném respektu a rovnosti.

Václav Švec (ČZU Praha)

Václav Švec působí na České zemědělské univerzitě v Praze. Při služební cestě ve Finsku narazil na vzdělávací model Tiimakatemia (Týmová akademie) a rozhodl se přenést ho i do Česka – konkrétně v rámci oboru Inovativní podnikání. Studentky a studenti v něm nedochází na přednášky a semináře, ale v týmu se starají o vlastní reálné podnikání a učí se skrze „dialog“. Právě tuto techniku si společně vyzkoušíme.

2. Společné vzdělávání (8 hodin)

26.9.2020 10:00 - 18:00

Místo: Lampárna, Lidická 31, Praha 5

Jan Korda (ZŠ a MŠ Lyčkova - Smysluplná škola)

Jan Korda je ředitelem školy z karlínského Lyčkova náměstí - školy, která se právem může pyšnit tím, že je školou pro všechny. Na kurzu s námi bude sdílet metody a principy, které u nich podporují fungující společné vzdělávání. Zaměříme se na příklady dobré praxe, kterými se můžete inspirovat a aplikovat je i na Vaší škole. Vyučující zde kladou důraz na individuální přístup k dětem a na efektivní výuku. Během vyučování je aktivita především v rukou dětí a nikoli vyučujících – ti je procesem vzdělávání provázejí a podporují je při jejich samostatné práci. Vnitřní motivaci dětí učitelé posilují i skrze smysluplné formativní hodnocení a nezapomíná se zde ani na budování příjemného klimatu ve třídách i na celé škole. Během setkání budeme reflektovat také současnou situaci – jak k ní škola přistupuje a jak lze zmíněné principy praktikovat také v rámci distančního vzdělávání.

Jitka Gabašová (Gymnázium Arabská, Praha)

Jitka Gabašová je pedagožka a lektorka zážitkové pedagogiky a dramatické výchovy, působící na Gymnáziu Arabská. Je autorkou knihy *Otevřená komunikace a řešení konfliktů ve třídě* a spoluautorkou knihy *Asistent pedagoga a klima třídy*. Na semináři s ní budeme diskutovat o tom, jak mohou asistenti pedagoga svou prací posilovat pozitivní klima ve třídě i v celé škole a jak lze nastolit dobrou spolupráci mezi učitelem a asistentem pedagoga. V neposlední řadě se zaměříme na to, jak je možné příznivě ovlivňovat efektivní komunikaci napříč celou školou a jak reagovat na negativní vliv "covidové atmosféry" na školství.

3. Psychohygienu pro učitele/ky + Demokracie ve veřejném prostoru (11 hodin)

24.10.2020 9:00 - 20:00

Místo: Praha (bude upřesněno, počítáme také s online variantou)

Nevypuštění duše – duševní zdravotní péče pro učitele

Nevypuštění duše je organizace, která už od roku 2015 v Česku přináší téma duševního zdraví a péče o něj do veřejného prostoru. Zdravá psychohygienu by měla být vědomou součástí našeho života, stejně jako třeba čištění zubů. Budeme mluvit o tom, jak předcházet syndromu vyhoření a o základních pravidlech psychohygieny pro učitele. Zaměříme se také na prevenci duševních obtíží u žáků a vyzkoušíme si aktivity, které můžeme využít přímo se třídou.

Tereza Cajthamlová (Multikulturní Centrum Praha)

Tereza Cajthamlová působí jako metodička a lektorka v Multikulturním centru Praha, kde se věnuje zejména rozvíjení modelů participace žákyň a žáků na rozhodovacích procesech. Společně si vyzkoušíme participativní model, který se svým týmem rozvíjela na několika školách v ČR. Jak fungují participativní metody ve výuce? K čemu jsou, jaké výsledky mohou přinést a jak souvisí s demokracií?

4. Stereotypy ve výuce (11 hodin)

21.11.2020 9:00 – 20:00

Místo: Praha (bude upřesněno, počítáme také s online variantou)

Tatiana Dumbrava (Scio škola Jihlava)

Tatiana Dumbrava v současné době působí jako školní psycholožka ve Scio škole Jihlava. Stará se zde o emoční a sociální rozvoj dětí a rozvíjí jejich silné stránky. Kromě toho je oporou pro průvodkyně a průvodce i pro rodiče - stará se o to aby se všem dobře (spolu)pracovalo. Působila také jako koordinátorka programu Společně k rozmanitosti v brněnské organizaci Nesehnutí, kde se věnovala tématu etnických a kulturních stereotypů na školách a podpoře žáků a žákyň s odlišným mateřským jazykem. Bude s námi sdílet metody a přístupy, které nás mohou podpořit při reflexi našich vlastních stereotypů a v rovném přístupu ke všem dětem (finský koučovací model pro děti Kids skills, pozitivní psychologii a Appreciative inquiry - Oceňující ptaní, Buddy system - systém "partáka").

Lucie Jarkovská (PdF, FSS MU)

Lucie Jarkovská je socioložka působící na Fakultě sociálních studií a Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Zabývá se nerovnostmi ve vzdělávání a genderově citlivou výchovou. Na Pedagogické fakultě vyučuje mimo jiné předmět *Genderově citlivé vzdělávání*. Poznatky ze své vědecké činnosti popularizuje jako publicistka v médiích a při lektorování kurzů pro vyučující. Je autorkou knihy *Gender před tabulí*, ve které odhaluje, co dětem o světě žen a mužů sděluje škola, i to, jak děti samy vnímají genderové role a vztahy. Na semináři s ní se budeme zabývat genderovými stereotypy ve vzdělávání a didaktickými principy a technikami, které naopak vedou k genderově citlivému a rovnému vzdělávání.

5. Kontroverzní témata (8 hodin)

19.12.2020 10:00 – 18:00

Místo: Praha (bude upřesněno, počítáme také s online variantou)

Petra Frühbauerová (NaZemi)

Petra Frühbauerová je lektorka globálního rozvojového vzdělávání v brněnské organizaci NaZemi. Na jejím semináři prozkoumáme jak se věnovat komplexním tématům bez jednoznačných odpovědí a přitom udržet bezpečné prostředí pro studentky a studenty. Kontroverzní témata jsou charakteristická tím, že vzbuzují silné emoce a mají tendenci rozdělovat společnost či komunitu. Při otevřeném přístupu ke komunikaci a vzdělávání se tedy kontroverzním tématům nelze vyhnout, někdy je těžké je předvídat, nicméně je možné se na práci s nimi připravit. Seminář bude prvním krokem a ukázkou takové přípravy. Společně se pokusíme hledat odpovědi na otázky: Jak pracovat s vlastním postojem ve výuce kontroverzních témat? Jak pracovat s tématem, když nemám dost informací a relevantních zdrojů? Jak vést ve třídě debatu o tématu, které vzbuzuje silné emoce?

Učitelé za klima

Učitelé za klima jsou neformální skupina vyučujících usilujících o tematizaci klimatické krize v současném vzdělávání. S jakými kompetencemi výuka o klimatu úzce souvisí? Jak ji pokrýt v různých, zdánlivě nesouvisejících předmětech? Jak o změně klimatu učit tak, abychom nemoralizovali, nezastrašovali a studentky a studenty neparalizovali? Se zástupci iniciativy Učitelé za klima budeme mluvit o tom, jak posílit důvěru mladých lidí v možnost aktivní participace při tvorbě naší společné udržitelné budoucnosti.

Závěrečné setkání (3 hodiny)

20. 2. 2021 9:00 - 13:00

Místo: Praha (bude upřesněno, počítáme také s online variantou)

Prezentace skupinových prací. Jak se vám dařilo vybrané metody a principy, se kterými jste se během kurzu seznámili, začleňovat do výuky nebo chodu školy? Závěrečná evaluace kurzu a diskuze. Předání certifikátů a rozloučení.